

MEMÒRIA DE LA CÀTEDRA JOSEP ANTON BAIXERAS DE PATRIMONI LITERARI CATALÀ DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

ANY 2017

PRESENTACIÓ

La Càtedra Josep Anton Baixeras de Patrimoni Literari Català, creada gràcies a un conveni entre la Universitat Rovira i Virgili i la Fundació Privada Mútua Catalana el mes d'octubre de 2015, ha dut a terme una sèrie d'activitats relacionades amb la divulgació, la recerca i la transferència del patrimoni literari català a la nostra societat.

Impulsada pel Departament de Filologia Catalana de la URV, la Càtedra compta amb la col·laboració del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana (GRILC). N'és la directora Carme Oriol Carazo, i el subdirector, Magí Sunyer i Molné.

MISSIÓ

La missió de la Càtedra és projectar el patrimoni literari català en diversos àmbits de la societat.

OBJECTIUS

La Càtedra té com a objectius la conservació de la memòria, l'estudi i la divulgació de l'obra i la personalitat de Josep Anton Baixeras i, per extensió, dels escriptors lligats al Camp de Tarragona, com a element clau d'interacció; la promoció de la recerca i la divulgació de l'estudi de diversos aspectes del patrimoni literari català des de diferents perspectives i èpoques; i la projecció internacional del patrimoni literari català mitjançant instruments específics d'investigació i divulgació.

ACTIVITATS

Les principals activitats que la Càtedra ha realitzat durant aquest any se situen en tres àmbits: la divulgació, la recerca i la transferència.

ACTIVITATS DE DIVULGACIÓ

La divulgació ha estat una eina indispensable per garantir unes activitats dedicades a l'estudi i la projecció de la literatura de qualitat i proximitat. Al curs 2016-2017 la pàgina web de la Càtedra (www.baixeras.catedra.urv.cat) ha estat utilitzada per difondre i donar a conèixer la Càtedra i totes les seves activitats.

La Càtedra Baixeras va organitzar amb la participació del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili la conferència "Filologia digital. Aplicacions a partir del Corpus Literari Digital". La conferència, que va ser pronunciada pel professor de la Universitat de Lleida Joan Ramon Veny, va tenir lloc dimarts 25 d'abril a les 11 h del matí a la sala de graus del campus Catalunya de la URV. En aquesta conferència, es va explicar a grans trets com funciona un dels projectes de la Càtedra Màrius Torres d'Estudis sobre Patrimoni Literari Català, el Corpus Literari Digital (CLD). El Corpus Literari Digital és una plataforma virtual que pretén recollir les digitalitzacions dels materials que constitueixen el patrimoni literari contemporani en llengua catalana, especialment del segle XX, per tal de contribuir a la seva recuperació, preservació i difusió, i de fomentar-ne l'estudi.

Al mes de juny de 2017, la Càtedra Baixeras i Escriptors del Camp de Tarragona (ESCAT) han participat en l'organització de l'acte "Balanz d'un any de literatura", amb la col·laboració de la Biblioteca Pública de Tarragona i la Institució de les Lletres Catalanes. "Balanz d'un any de literatura" és una revisió del panorama literari de l'últim any a les comarques del Camp de Tarragona. L'acte es va dividir en dues conferències: "Narrativa al Camp de Tarragona, balanç d'un any", a càrrec de Joan Cavallé, pronunciada el 7 de juny de 2017, i "Poesia al Camp de Tarragona, balanç d'un any", a càrrec d'Isabel Ortega, pronunciada el 8 de juny de 2017. Les dues conferències, que van tenir lloc a la Biblioteca Pública de Tarragona a les 19.30h, van anar acompanyades d'unes lectures de diversos fragments de les obres que van entrar en aquesta revisió literària llegides pels seus autors.

El 19 i 20 d'octubre es va celebrar, a Tortosa i Jesús, el VII Curs de Cultura Popular dedicat a "Identitat, folklore i educació" organitzat per l'Arxiu de Folklore del Departament de Filologia Catalana de la URV i que va comptar amb la col·laboració de la Càtedra Baixeras. En el curs hi van participar ponents procedents de la Universitat Rovira i Virgili, de la Universitat d'Alacant, de la Universitat de les Illes Balears i de la Universitat de València que van presentar, des de diferents perspectives, la relació existent entre la identitat, l'estudi del folklore i l'aplicació en l'educació. A més del contingut acadèmic, els assistents al curs van poder visitar el Museu de Tortosa i van gaudir de l'actuació musical de La Rondalla dels Ports.

A més, es van organitzar les IV Jornades de la Càtedra Josep Anton Baixeras, dedicades a la traducció literària, que van tenir lloc el 7 i 20 de novembre al campus Catalunya de la URV en horari de tarda. A la primera sessió del 7 de novembre van tenir lloc a la sala de vistes tres destacades conferències sobre la traducció d'obres en llengües diferents, com l'anglès o el polonès: la de Francesc Parcerisas (Universitat Autònoma de Barcelona), sobre la traducció d'*El senyor dels anells*, de J.R.R. Tolkien; la de Dolors Udina (Universitat Autònoma de

Barcelona), “Traduir per llegir a fons (*La senyora Dalloway*, de Virginia Woolf)”, i la de Xavier Farré (Universitat de Cracòvia), “El món de Czeslaw Milosz i altres poemes”.

La segona sessió, celebrada dilluns 20 de novembre a la sala de graus, va ser encetada amb una taula rodona amb tres traductors experts i amb una llarga trajectòria: Joaquim Mallafré, professor jubilat de la Universitat Rovira i Virgili del Departament de Filologia Catalana i traductor d'*Ulisses*, de James Joyce, entre altres obres; Albert Mestres, escriptor, traductor del francès, anglès, italià i portuguès, i Joan Cavallé, escriptor i traductor del francès. Aquesta taula rodona va ser moderada pel professor Magí Sunyer, el subdirector de la Càtedra. En aquesta sessió, d'una banda, es van entregar les beques “Josep Anton Baixeras-Fundació Mútua Catalana” pel curs 2017-2018 i, d'altra banda, el professor Magí Sunyer va presentar el nou volum dels Quaderns de la Càtedra Baixeras: *Identitat, literatura i dret*.

ACTIVITATS DE RECERCA

S'han pressupostat dues beques “Josep Anton Baixeras-Fundació Mútua Catalana”, adreçada als estudiants interessats a cursar el Doctorat en les línies d'investigació del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana (GRILC) sota la direcció dels Drs. Magí Sunyer Molné, Carme Oriol Carazo, Montserrat Corretger Sàez, i Montserrat Palau Vergés, dins el Programa de Doctorat d'Estudis Humanístics de l'Escola de Postgrau i Doctorat de la Universitat Rovira i Virgili durant tres cursos consecutius a temps complet o durant cinc cursos a temps parcial pel curs 2017-2018. Les beques han estat adjudicades a Albert Mestres Emilió, “Edició crítica de Lo Gaiter del Llobregat”, de Joaquim Rubió i Ors, i Tània Muñoz Marzà, “La rondalla a les comarques de Castelló: recopilació, estudi i difusió”.

A més, durant aquest curs la Càtedra Baixeras i la Biblioteca Pública Arús de Barcelona estan treballant conjuntament amb l'edició d'una col·lecció de peces teatrals de Rossend Arús i Arderiu (1845-1891), periodista, dramaturg i maçó català.

ACTIVITATS DE TRANSFERÈNCIA

S'ha publicat el tercer volum de la col·lecció Quaderns de la Càtedra Baixeras, una difusora d'algunes de les activitats de la Càtedra de màxim interès social i intel·lectual: *Literatura, identitat i dret*. Aquest tercer volum reuneix les aportacions a les III Jornades de la Càtedra Josep Anton Baixeras, celebrades la tardor de 2016, en què van participar els professors Antoni Jordà Fernández, Pompeu Casanovas, Joan Cuscó Clarasó i l'advocada Isabel Baixeras Delclòs.

La Càtedra va col·laborar amb les Antenes de Coneixement de la URV en la realització de l'espectacle “Carme Sansa diu i canta Maria Aurèlia Capmany”. Per commemorar els 25 anys de la URV el Campus Extens de la URV va programar una activitat en col·laboració amb la Càtedra Josep Anton Baixeras i amb el suport de la Diputació de Tarragona. Aquest espectacle titulat “Carme Sansa diu i canta Maria Aurèlia Capmany” va ser una iniciativa artística de temàtica literària realitzada pels voltants de Sant Jordi, entre el 8 d'abril fins al

13 de maig, en el conjunt dels tretze municipis que integren el projecte del Campus Extens: Amposta, Cambrils, Móra d'Ebre, la Pobla de Mafumet, Reus, Salou, Santa Coloma de Queralt, la Sènia, Tarragona, Torredembarra, Tortosa, Valls i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. L'espectacle es va preparar en homenatge a Maria Aurèlia Capmany, a les portes del centenari del seu naixement, que s'escau l'any 2018. L'actriu catalana Carme Sansa, acompanyada a l'acordió per l'actor Jaume Mallofré, van recitar i cantar fragments breus i cançons de les novel·les i les obres teatrals de Maria Aurèlia Capmany amb l'objectiu de divertir i provocar, per establir, a través de la recitació i el cant, un diàleg crític i emocional.

S'ha elaborat el número sis de la revista *Estudis de Literatura Oral Popular / Studies in Oral Folk Literature* dedicat a "Dones i folklore". D'acord amb la idiosincràsia de la publicació (una volguda vocació internacional i multilingüe) els estudis d'aquest monogràfic se centren en autores determinades de la història del folklore català, però també hi tenen cabuda les aportacions fetes des d'institucions de fora de les terres de parla catalana, tant pel que fa a les autores dels articles com a les folkloristes i els corpus estudiats.

La col·lecció "Patrimoni Literari" (Publicacions URV) compta amb el suport de la Càtedra Josep Anton Baixeras de Patrimoni Literari Català i del Grup de Recerca Identitats en la Literatura Catalana. La col·lecció està especialitzada en patrimoni literari, entès en un sentit ampli, que comprèn tant l'obra literària com tot allò que hi està relacionat, des de l'escriptor i les circumstàncies de la creació fins a la transmissió dels textos i la gestió. Es proposa contribuir a eixamplar les plataformes de difusió dels estudis que en aquest camp es generen i preveu la incorporació al seu catàleg d'estudis generals de literatura i de teoria literària, no necessàriament centrats en l'univers lingüístic català. El 2017 s'ha publicat el primer volum de la col·lecció, titulat *La gestió del patrimoni literari. Conceptualització i anàlisi comparativa dels models català i anglès*, escrit per Mireia Munmany.